

stavne estetske komunikacije a to je "estetska promijenjena, proces u estetskoj svijesti subjekta/komunikatora" (str. 114).

S tih polazišta u knjizi su razvijena dva metodička modela. Prvi donosi metodičku interpretaciju Marinkovićeve novele *Ruke* u IV. razredu srednje škole. U 14 komunikacijskih situacija ostvaren je nastavni proces planiran u 10 nastavnih situacija. U knjizi su prikazane sljedeće: 4. Motiv "ruke" u književnosti, a posebno u prozi R. Marinkovića, 5. Retroaktivno provjeravanje obzora očekivanja, 6. Semantiziranje naslova, 7. Likovno-literarna korelacija motiva "ruke", 8. Iskazivanje početne recepcije, 9. Interpretacija novele, 10. Zadaci za samostalan rad.

Drugi metodički model ostvaren je interpretacijom ulomka iz Šimunovićeve autobiografske proze *Mladi dani* što se u čitankama tradicionalno naslovljuje s *Na Beglučkim livadama*, i to u VII. razredu osnovne škole. Metodički komunikacijski model obuhvaća dvosat, a ostvaren je prema sljedećoj shemi: 1. Doživljajno-spoznajna motivacija učenika, 2. Najava teksta i njegova lokalizacija, 3. Interpretativno čitanje teksta, 4. Emocionalna i intelektualna pauza, 5. Objavljivanje doživljaja, 6. Interpretacija teksta, 7. Sinteza.

U tim je metodičkim modelima V. L. Banaš potvrdila istinu da stvaralaštvo u nastavi uvijek počinje od stvaralačkog rada nastavnika. Ovdje je riječ o sretnu sklopu znanja i umijeća.

U svojoj monografiji/priručniku autorica je pokazala da je metodika multidisciplinarno utemeljena znanost, i to od onih znanosti koje svoju svrhu nalaze u praktičnoj primjeni znanstvene spoznaje, iz čega slijedi pridjevak primijenjena znanost.

U knjizi su još *Kazalo* s više od 150 imena, *Literatura* sa 122 jedinice te *Bilješka o piscu*. Knjiga ima ukupno 184 stranice. Dovoljno da se izloži sadržaj, postave brojna pitanja, ispišu odgovori na neka, te odagna strah su-

vremenoga čitaoca od opširnosti i zatvorenosti teksta. Knjiga je metodička u punom smislu te riječi, a dobro se ulančuje na 15. mjesto biblioteke *Jezik i književnost* izdavača *Školskih novina* iz Zagreba.

Zdenka Gudelj-Velaga

Goran Kalogjera

JUŽNOSLAVENSKA KNJIŽEVNA PROŽIMANJA

Matica hrvatska Rijeka, Biblioteka Val, Rijeka, 1991.

Svojom se prvom knjigom *Hrvatsko-makedonske književne veze* (ICR, 1988) Goran Kalogjera upustio u istraživanje hrvatsko-makedonskih književnih veza, što je umnogome upotpunilo do tada šture spoznaje o odnosima, vezama i utjecajima između dviju književnosti. Knjiga *Južnoslavenska književna prožimanja* nastavak je Kalogjerina zanimanja za odnose književnih, jezičnih i kulturnih dodira hrvatske i makedonske književnosti. Racinov boravak u Hrvatskoj, koji je Kalogjera već opisao u svojoj prvoj knjizi, ovdje ima određenu nadopunu u poglavlju naslovljenu *Racinovi susreti s Hrvatskom i njenom književnošću*. U ovom je poglavlju Kalogjera ispisao pet studija o vezama makedonskog pjesnika Koče Racina s hrvatskim književnicima - Jurom Kaštelanom, Dragom Ivaniševićem, Pavlekom Miškinom, Josipom Cazijem, uputio na moguću utjecaj *Balada Petrice Kerempuha* na Racinovo okretanje narodnim makedonskim govorima, u potpunosti rekonstruirao Racinove sudske procese u Hrvatskoj, koji su okončani u Splitu, istražio njegov dvodnevi boravak na Sušaku, s kojeg su odaslana njegova ljubavna pisma Rahilki Firfovoj u Skoplje, te zaokružio ciklus studijom *Racin i čakavski pjesnici*, u

kojoj je pokušao komparirati literarne dosege netom objavljenih čakavskih zbirki 1939. godine: Šime Vučetića (*Pjesmi Ilije Labana, Svanuća*), Pere Ljubića (*Na pojih i putih*) i Marina Franičevića (*Na pojih i putih*), sa zbirkom *Bijeli mugri* Koče Racina. Skloni smo prosuditi da je Kalogjera studijom *Racin u Hrvatskoj između dva rata* (ICR, 1988) i studijama objavljenim u ovoj knjizi, vrlo temeljito istražio boravak, veze, utjecaje i rezultate književnih dodira, koje predstavljaju neosporni doprinos procesu upoznavanja ovih dviju književnosti, započetom još 1361. godine, objavljivanjem kapitalnog zbornika makedonskih i bugarskih narodnih pjesama, pitalica i zagonetki u Zagrebu.

Drugo poglavlje Kalogjerine knjige nosi naslov *Studije o južnoslavenskoj književnoj baštini*, u kojima je autor nastavio svoja komparativna istraživanja, s posebnim osvrtom na odnose hrvatske i makedonske književnosti, o čemu svjedoče već i naslovi studija (*Pribojevićeve zablude o Makedoncima, Grigor Prličev između grčke i makedonske književnosti, Posrednička uloga Obzora u bugarsko-hrvatskom i hrvatsko-bugarskom književnom i kulturnom upoznavanju, Mažuranićeva Slovnica hervacka i Babukićeva Ilirska slovnica kao mogući uzori za pisanje gramatike makedonskog jezika u 19. stoljeću, Antun Mihanović i svetogorska legenda*). Riječ je o nekoliko vrlo interesantnih studija u kojima je autor s mnogo akribije i izvrsnim poznavanjem građe ostvario niz sinteza o suodnosima hrvatske i makedonske književnosti.

Treće je poglavlje knjige posvećeno književnoj djelatnosti u Rijeci tijekom stoljeća sa zanimljivim prikazom suvremene poetske produkcije u Rijeci krajem devedesetih godina. Istakli bismo tekst *Mlada Rijeka u stihu i prozi*, u kojem se Kalogjera dokazuje kao pomni promatrač i analitičar suvremenih poetskih tokova među mladim riječkim pjesnicima. Poseban dodatak ovom poglavlju (*Koječega na Reci izgovorena, spevana, pre-*

vedena i naskovana) jest studija o riječkom razdoblju Antuna Mihanovića, koju je Kalogjera vrlo temeljito i nadahnuto rekonstruirao i valorizirao.

Posljednje poglavlje knjige skromni je pokušaj konciznog iznošenja suodnosa makedonske i ostalih južnoslavenskih književnosti, srpske, bosanskohercegovačke i slovenske, određeni pokušaj informativnog pregleda, koji donosi čitav niz podataka kojima, jasno, nedostaju temeljite analize. Pažljivijim iščitavanjem ove knjige uočavamo autorovu okušanu metodologiju, njegovu sklonost pa čak i literarne simpatije, većinom usredotočene na Racina i Konstantina Miladinova. Kalogjera je i nadalje vjeran sljedbenik utemeljenog pozitivističkog pristupa, čiji je cilj činjenice učiniti nesumnjivim; a potom ih interpretirati kroz prizmu svojega vremena i književnopovijesnih refleksa. Knjiga *Južnoslavenska književna prožimanja* Gorana Kalogjere skup je zanimljivih studija u kojima je autor s mnogo truda, akribije i analitičkog pristupa ostvario i dopunio svoje spoznaje o suodnosima prvenstveno hrvatske i makedonske književnosti.

Premda je okosnica knjige ipak suodnos hrvatske i makedonske književnosti, hrvatskih i makedonskih književnika i njihovih djela, njen generalni aspekt je u biti komparativistički, jer je autor koristio građu i drugih slavenskih književnosti u želji da pokaže na istina ne kontinuirane i skromne - dodire između južnoslavenskih književnih djelatnika, od kojih su, što se Hrvata i Makedonaca tiče, *Zbornik braće Miladinova* (Zagreb, 1861) i *Bijeli mugri* (Samobor, 1939) jedinstveni i neponovljivi.

Dragomir Babić